

A budapesti Országos Rabbiképző Intézet (Landesrabbinerschule) – amelyben a megemlíteni kívánt hittankönyvek írói (Halász N. kivételével, ő más okból kötődik az Intézethez) „képeztettek ki” és szerezték rabbi-képesítéseiket – megnyitásától 1926-ig tekintem át azon „ünnepélyeket”, amelyeket itt tartottak, és egy bizonyos lojalitásimázst jeleznek. Ezzel vetem össze Löw Immánuel (1927-1940 között képviselte a neológ zsidóságot a magyar országgyűlés felsőházának tagjaként) néhány homíliáját, amely adalékul szolgálhat egy (talán) másfajta lojalitásimázs körvonalazásához.

Pál József

Carlo Michelstaedter az Osztrák-Magyar Monarchia olasz zsidó irodalmában

A trieszti kereskedőváros szellemi hatása alatt álló német-olasz-szláv Goriziában (Görz) 16. századtól kezdődően kimutatható a zsidó közösség jelenléte. A 17. század végén épített szentély, majd az 1756-tól működő zsinagóga mellett aktív szellemi élet alakult ki. A Biblia-kutatás jelentős, általános érvényű eredményeket hozott a nyelvészet, a szövegmagyarázat, és -kommentár területén (goriziai rabbi, Graziadio Isaia Ascoli). Ebből a szellemi körből származik a költő-filozófus Michelstaedter, aki filozófusi tevékenysége mellett fontos, a kor problematikájára rendkívül érzékenyen reagáló költői életművet hagyott maga után. Külön érdekes eredményre vezethet Schopenhauerrel való viszonyának kutatása. A tanulmány a versekből igyekszik kibontani a Michelstaedter tudatának másként el nem mondható eszméit, amelyek végül az öngyilkosságoz vezették.

Sándor Klára

Körökön kívül: Vámbéry Ármin magyarságtudatának interpretációi

Vámbéry Ármin identitásainak – ha tetszik, lojalitásainak – összetettsége közismert: a zsidó származású, nehéz sorsú fiú katolikus és evangélikus iskolák elvégzése után reformátusnak tért be, török főember bizalmasává, majd életét kockáztatva ál-dervissé vált, hogy a magyarság származását kutathassa. Vámbéry magyarságtudatáról, keleti kutatásairól szintén sokat írtak, így előadásomban mindezeket – identitásait és a magyarságkutatás iránti elkötelezettségét – csak háttérként foglalom össze. Előadásom fókuszában az a kérdés áll, hogyan értelmezi ma a szakma ezt az összetettséget, s hogyan (nem) jelenik meg Vámbéry személye a közbeszédben, illetve a magyarság eredetét kiemelt fontosságúnak tartó szubkultúrákban.

Tamási Balázs

Magyarországi héber könyvgyűjtemények létrejötte és szerepe a magyar zsidóság körében a 19-20. században

A jelentős magyarországi héber kézirat- és könyvgyűjtemények létrejötte szorosan összefügg a modern magyar zsidó tudományosság és a neológia 19. századi létrejöttével és megerősödésével. A gyűjtemények elsősorban a zsidóság társadalmi integrációja során, az emancipáció jegyében létrejövő állami alapítású és hitközségi fenntartású intézmények részeként alakulnak meg, ugyanakkor ezzel összefüggésben vannak példák magángyűjteményekre is. A vizsgálni kívánt korszakot kezdettől fogva a két legjelentősebb és Kaufmann Dávid (1852-1899) nevével